

16.12.2024

Asia/24

24

Hakemus Uudenmaan ELY:lle Porvarinlahden etelärannan luonnonsuojelualueen perustamiseksi

Pöydälle 09.12.2024

HEL 2024-004169 T 11 01 04

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus), että se perustaa Porvarinlahden etelärannan luonnonsuojelualueen.

Hakemus Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle

Suojelun perusteet ja tarkoitus

Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015–2024 on esitetty luonnonsuojelualueen perustamista Porvarinlahden etelärantaan. Luonnonsuojeluohjelmassa suojelun tarkoituksiksi on määritelty kasvistoltaan ja eläimistöltään arvokkaan metsä- ja ranta-alueen säilyttäminen, metsäisen suojavyöhykkeen säilyttäminen sataman ja lintuvesialueen välissä, lintuvesialueen suojeluarvojen turvaaminen sekä Natura 2000 -alueen toteuttaminen luonnonsuojelulla.

Suojeltavaksi esitettävällä alueella täyttyvät luonnonsuojelulain 43 §:ssä mainitut luonnonsuojelualueen perustamisen yleiset edellytykset. Suojelulla turvataan erittäin uhanalaiseksi luokiteltuja luontotyyppiä. Perustettavan luonnonsuojelualueen kohdalla sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) perusteella rauhoitettu kiinteitä muinaisjäännöksiä: Tukikohta I:4 (Niinisaari) sekä geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde kalkkipitoinen kallio (louhos).

Alueen sijainti ja rajaus

Alue sijaitsee Vuosaaren sataman pohjoispuolella rajoittuen Porvarinlahteen. Alueeseen kuuluu osa Porvarinlahden vesialueesta sekä suurin osa sataman ja rannan välissä olevasta metsäalueesta. Porvarinlahden kuuluu valtakunnallisen lintuvesiensuojeluohjelman alueisiin, ja on osa Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura 2000 -aluetta.

Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2015–2024 suunniteltua rajausta on tarkistettu suojelun valmistelussa. Rajausperusteina on käytetty luontotyyppien luonnontilaisuutta, kiinteistöjen rajoja, uhanalaisten lajien esiintymisalueita, vuokrasuhteita sekä asemakaavoitusta.

Aluetta rajattiin laajemmaksi kuin luonnonsuojeluohjelmassa 2015–2024 alueen eteläosassa sijaitsevan arvokkaiden luontotyyppien yhtenäistämisten takia ja pienennettiin pohjoisessa Tryvikin peltojen ja jakamattoman vesialueen osalta. Suunnitellun luonnonsuojelualueen pinta-ala on 49,11 ha. Luonnonsuojelualueen rajausta on esitetty liitteenä 1.

Kiinteistötiedot ja omistus

Alue sijaitsee yhdeksällä Helsingin kaupungin omistamilla kiinteistöillä 91-417-5-27 Labbas, 91-417-2-4 Tryvik, 91-417-2-22 Nikus, 91-417-2-19 Tryvik 1, 91-417-1-64 Heikas, 91-417-7-19 Skällviken, 91-54-9909-6 Porvarinlahti ja Kalkkisaarenselkä, 91-54-9903-75 Käärmeniemen puisto ja 91-435-2-161 Postlars. Lainhuutotodistukset ovat esityksen liitteenä 2.

Kaavoitus ja muut aluesuunnitelmat

Luonnonsuojelualue sisältyy asemakaavaan 10640. Helsingin yleiskaavassa 2016 perustettava luonnonsuojelualue on merkitty virkistys- ja viheralueeksi.

Korvaus

Helsingin kaupunki ei hae korvausta luonnonsuojelualueen perustamisesta.

Luonnon monimuotoisuus

Luontotyypit ja kasvillisuus

Porvarinlahden etelärannan alue on luonnonoloiltaan huomattavan monipuolinen. Alueella on vesi- ja rantaluontotyyppien lisäksi reheviä rantalehtoja, iäkkäitä kuusivaltaisia lehtoja, kalliomaaston painanteeseen syntynyt lehtokorpi sekä männikköisiä kallioalueita ja pieniä avokallioita. Ranta-alueet ja Skillbertin niemi kuuluvat Porvarinlahden lehdot, luhat ja vesialueet -nimiseen Helsingin luontotietojärjestelmän arvokkaaseen kasvillisuus- ja kasvistokohteeseen. Porvarinlahden lehtokorpi ja Skällvikenin talonpaikka muodostavat omat arvokkaat kasvillisuus- ja kasvistokohteensa. Suunnittelun alueen metsät ovat arvoluokan I kääpä- ja orvakkakohde (Porvarinlahden eteläranta). Alueella on myös useita arvokkaaksi tunnistettuja metsäkohteita, jotka täyttävät METSO-ohjelman sekä I- että III-luokan valintakriteerit.

Merkittävä lajisto

Porvarinlahden vesialue rantaluhtineen muodostaa arvoluokan 1 linnustokohteen (Porvarinlahti 91). Arvokkaimpina pesimälajeina mainitaan esimerkiksi lapasorsa, tukkakoskelo, silkkiuikku ja luhtakana. Ran-

talehtojen linnustoon kuuluvat mm. vaarantunut (VU) valkoselkätikka sekä harmaapäätikka. Alueella on sopivaa pesimäympäristöä kaikille em. kosteikkolinnuille.

Niinisaaren metsäalue on luontotietojärjestelmän arvoluokan 2 linnustokohde. Huomionarvoisina pesimälajeina mainitaan esimerkiksi vaarantunut (VU) pyy, harmaapäätikka ja erittäin uhanalainen (EN) hömötiainen. Alueen kytkeytyneisyys muihin metsäalueisiin on aineiston mukaan heikentynyt, mutta linnuston perusteella se toimii vielä.

Porvarinlahden perukka Tryvikin tilalta länteen on Helsingin luontotietojärjestelmän erityisen arvokas (arvoluokka I) viitasammakon lisääntymispaikka. Viitasammakoita on tavattu alueen rantaruovikoista.

Suunnitelma-alueen maa-alueet kuuluvat laajaan Mustavuoren eteläpuolelta Skillbergetiin ulottuvaan erityisen arvokkaaseen (arvoluokka I) matelija- ja sammakkoeläinalueeseen. Huomionarvoiseen lajistoon kuuluvat rantakäärme, kyy, vaskitsa ja rupikonna. Porvarinlahden ranta mainitaan ainoana alueena Helsingissä, missä rantakäärmeen voi tavata säännöllisesti. Alueella lienee joitain kymmeniä rantakäärmeitä.

Uhkatekijät

Alueen merkittävimpiä uhkatekijöitä on alueen kulumisen/tallaantuminen käytön lisääntyessä sekä eläinlajiston häiriintyminen virkistyskäytön lisääntyessä sekä luonnontilaisuuden menettäminen. Alueen virkistyskäyttö saattaa lisääntyä ja siihen liittyy myös uhkatekijöitä kuten roskaaminen ja kuluminen.

Alueen merenrannat ovat kasvamassa umpeen ja tämä on vaikuttanut luontotyyppin yksipuolistumiseen.

Ilmastonmuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat sekä niihin liittyvät ilmiöt (esim. hyönteistuhot) jotka saattavat aiheuttaa alkuperäisen lajiston vähenemistä.

Ehdotus rauhoitusmääräyksiksi

1. Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

- metsänhakkuut ja muut metsänhoitotoimet;
- elävien ja kuolleiden kasvien, kasvinosien ja sienien ottaminen tai vahingoittaminen;
- maa-aineksien tai kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja muuttaminen;

- ojien kaivaminen, vesien perkaaminen ja patoaminen;
- rakennusten, rakennelmien, teiden ja polkujen rakentaminen;
- tulenteko, telttailu ja muu leirytyminen;
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai häiritseminen tai niiden pesien hävittäminen ja selkärangattomien eläimien pyydystäminen tai kerääminen;
- kaikenlainen muu toiminta, joka muuttaa alueen maisemakuvaa tai vaikuttaa epäedullisesti luonnonoloihin tai eliölajien säilymiseen;
- kaikenlaisten eläin- ja kasvinäytteiden keruu ilman ELY-keskuksen lupaa sekä
- koirien, kissojen ja muiden lemmikkieläinten irti pitäminen.

2. Liikkumisrajoitukset

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi on kielletty:

- moottoriajoneuvolla liikkuminen, lukuun ottamatta alueen hoidon kannalta välttämätöntä liikkumista sekä
- pyöräily merkittyjen polkujen ulkopuolella.

3. Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien määräysten estämättä alueella on sallittua:

- marjojen ja hyötysienien poiminta;
- haitallisten vieraslajien poistaminen maanomistajan luvalla;
- luonnonsuojelualueen rakennepiirteiden ja lajiston kartoittaminen;
- ELY-keskuksen hyväksymän hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen;
- virkistyskäytölle vaarallisiksi arvioitujen puiden ja niiden oksien taupauskohtainen poistaminen ELY-keskuksen suostumuksella siten, että järeiden puiden rungot (rinnankorkeusläpimitta yli 20 cm) jätetään lahoppuiksi kasvupaikalleen tai sen läheisyyteen;
- tonttien, ulkoilureittien ja polkujen ylläpitoon ja turvallisuuteen liittyvät toimet;
- olemassa olevien ojien kunnostaminen;
- junaradan turvallisuuteen ja huoltoon liittyvät toimet sekä

16.12.2024

Asia/24

- kunnallistekniikan kunnossapitoon liittyvät toimet.

4. Rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen

ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonnonsuojelualuetta koskevista rauhoitusmääräyksistä, jos poikkeaminen ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta ja on tarpeen alueen luonnonsuojelun, käytön tai tutkimuksen tai muinaismuiston hoidon kannalta.

Esittelijän perustelut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksesta perustaa luonnonsuojelun alueen. Päätökseen luonnonsuojelun alueen perustamisesta on otettava tarpeelliset määräykset alueen luonnonsuojelusta ja tarvittaessa sen hoidosta.

Valmistelu

Helsingin kaupungin ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö tilasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä Porvarinlahden etelärannan kasvillisuus selvityksen 2003 ja Mustavuoren–Porvarinlahden kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen 2021. Aikaisemmin on selvitetty läheisen Östersundomin lintuvesien kasvillisuutta, kääpien esiintymistä alueella sekä ensimmäisen maailmansodan aikaisia maalinnoituksia. Putkilokasvi- ja luontotyyppitietoa täydennettiin hoito- ja käyttösuunnittelun aikana.

Luonnonsuojelun alueen perustamisesityksestä, yleisötilaisuudesta ja kannanoton jättämisajasta ilmoitettiin sähköpostiviestinä Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle (Helsy ry), Helsingin Seudun Lintutieteelliselle Yhdistykselle (Tringa ry), Pro Uutela ry:lle, Rastihaukat ry:lle, Maastopyöräilijöille ja Vuosaari-seura ry:lle.

Kooste kannanotoista perustettavaan luonnonsuojelun alueeseen on esitetty kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston päätöksen liitteessä 3.

Perustettavaan luonnonsuojelun alueeseen on valmisteilla hoito- ja käyttösuunnitelma.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Porvarinlahden eteläranta rajaus_Liite

16.12.2024

Asia/24

2 Kooste lainhuutotodistukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Uudenmaan ELY-keskus (Ympäristö ja luonnonvarat)

Otteen liitteet

Esitysteksti

Liite 1

Liite 2